

Argumentasjonsteori

Argumentasjon er tema for denne bokens del 1, som er skrevet av Ole Hjortland og Pål Antonsen. Hva vil det si å argumentere godt? I én forstand har du argumentert godt hvis du på en effektiv måte overbeviser andre til å bli enige med deg. Dette kalles for argumentasjonens *retoriske funksjon*. I denne boken er det imidlertid argumentasjonens *logiske funksjon* som står i sentrum.

Argumentasjonens logiske funksjon består i å gi rasjonelle grunner som støtter eller svekker en påstand (altså et utsagn som kan være sant eller usant). En grunn til at vi har behov for argumentasjonsteori, er at selv svært oppvakte mennesker ofte lar seg overbevise av argumenter som ikke gir gode grunner til å tro på et standpunkt. Vi lar oss altså lett lure av retoriske virkemidler, selv i tilfeller hvor argumentasjonen er logisk svak.

Det sentrale målet med argumentasjon er å komme frem til kunnskap. Og det å argumentere *saklig* er en forutsetning for at argumentasjonen skal bidra til kunnskap. I del 1 får vi en introduksjon til flere former for usaklighet. Et usaklig argument gir ikke en rasjonell grunn til å tro på påstanden argumentet handler om. Usaklige argumenter kan likevel ha en retorisk effekt. Det å kjenne til noen typer av usaklige argumenter gjør oss altså bedre i stand til å gjenkjenne logisk svak argumentasjon.

To viktige temaer i del 1 er *analyse* og *vurdering* av argumentasjon. *Argumentasjonsanalyse* handler dels om å identifisere påstanden som det argumenteres for, samt argumentene som gis for denne påstanden, og dels om å kartlegge hvilken rolle de ulike argumentene er ment å ha i argumentasjonen. *Argumentasjonsvurdering* handler

om å ta stilling til om en argumentasjon (altså samlingen av argumenter avsenderen gir for en påstand) er god eller mindre god. Vi får en introduksjon til de to egenskapene som avgjør om et argument er godt, nemlig argumentets *riktighet* og argumentets *relevans*. Det presenteres også noen redskaper til å vurdere riktighet og relevans i ulike typer av argumentasjon.

Vitenskapsfilosofi

Vitenskapelige undersøkelser anses ofte som det viktigste, og kanskje eneste, verktøyet vi har for å skaffe oss kunnskap om virkeligheten utover det som umiddelbart kan observeres. Men hvordan fungerer egentlig verktøyet? Et av spørsmålene vitenskapsfilosofien tar for seg, er hva det er – om noe – som kjennetegner vitenskapelig tenkemåte, hva vitenskapelig kunnskap er, og hva som eventuelt skiller dette fra andre kunnskapsformer. Vitenskapens posisjon som premissleverandør for samfunnsdebatt er vanskelig å overvurdere, men i hvilken grad fortjener vitenskapen denne posisjonen?

Et undertema her er skillet mellom vitenskap og såkalt pseudovitenskap, altså hypoteser, teorier og metoder som gir seg ut for å være vitenskapelige uten at de er det. Det å kunne gjenkjenne et vitenskapelig resonnement, og å kunne skille det fra resonnementer som ikke tilfredsstiller vitenskapelige standarder, er en viktig ferdighet innenfor kritisk tenkning.

Et annet viktig undertema er i hvilken grad vitenskapelige undersøkelser kan sies å være verdifrie. I hvilken grad og på hvilke måter styres vitenskapelige spørsmål og svar av politiske hensyn og